

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu ese de doue ori in septimana, mercuria si sambat'a.

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in lăintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adreseate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 67.

Sibiu, 22/3 Septembrie 1879.

Anulu II.

Celu mai pericolosu inamicu alu magiarismului.

Sub acestu titlu se vedu in diarele magiare de diverse colori politice articlii scrisi cu multu focu si mare dorere sufletesca contra: Germanismului si a Germanisarei. Ori-candu press'a magiara isi v'ersa mani'a sa contra panslavismului si daco-romanismului, nu ne miramu de locu, că-ci acestea furii i s'au prefacutu de multu in a dou'a natura; dara candu si diarele ministeriali dau din mani si din peti'ore si cu capulu de parete de fric'a germanismului, că si de fric'a unei mom'ei spaimantator'ie, atunci st'amu si noi pe locu mirandu-ne la vederea acestei lipse totale de consecentia. Mai marii poporului magiaru s'au inoitu acum de doue ori in 12 ani, că se inpartia t'ota puterea din statu numai in doue, intre magiari si germani, era acestia favorati f'orte multu de man'a cea tare a lui Bismark, ajuta si incurag'edia pe fruntasii magiariloru, aristocrati, democrati si demagogi, f'ora distinctiune, că se faca acasa la ei ori-ce voru vrea, se legiferedie ori-cum le place; preste ac'asta germanii ii si mai ajuta cu sume colossali de bani, at'atu prin contingentulu de 70 p'ana 71% la afacerile comune, cătu si prin inprumuturi si in casuri că celu dela Seghedinu, prin colecte de sute de mii. Numai ajutati de germani si de evrei, au fostu magiarii in stare se incarce in spinarea Ungariei si a tieriloru adnexa in scurtulu periodu de 12 ani, dator'i a enorma care astadi trece preste unu miliardu si patru sute de milioane florini; si bine se fia intielesu, că in acestea datorii nu se coprinde nimicu din vechile datorii ale imperiului austriacu, care cadu cu totulu in alta rubrica. Acele datorii de preste una mie patru sute de milioane sunt curatu ungueresci, pr'ospete. Nici-odata capitalistii europeni nu aru fi inprumutatu pe unguereni cu sume asia de exorbitante (si frang'etorie de g'utu), daca nu s'aru fi uitatu si „la barb'a némtiului.“

Preste 600 de studenti magiari curati trecu in fia-care anu pe langa cele doue universitati magiare din Buda-Pest'a si Clusiu si mergu la renumit'a universitate din Vien'a, unde se inpartu pe la diverse facultati, altii la politechnicu, la academi'a comerciale, la sc'ola de arte etc. Altii 100 si mai bine de magiari se ducu pe la universitatile din Germani'a propria, că se'si castige

cunoscintiele, pe care dicu parintii loru, că nu le potu castig' nicairi in Ungari'a.

Multime de familii din aristocrati'a superi'ore magiara cultiva p'ana in dio'a de astadi limb'a germana că limba materna, era pe cea magiara sau nu o cunoscu de locu, sau numai asia, precum o inv'etia dela clasele inferi'ori, anume dela sateni; si de ex. toema acum citimu, că com. Károlyi de aceea refusa postulu ministrului de afaceri straine, că-ci nu scie ungueresce, prin urmare nu ar fi in stare se participe la desbaterile delegatiunei ungueresci dualistice.

Dela 1868 inc'oce, de candu se proclam'a prin legi emanciparea politica a jidoviloru, limb'a germana se aude acuma nu numai in cetatile si orasiele germane si slavo-germane din Ungari'a, ci si in cele curatu magiare, pe unde mai inainte limb'a germana se audia f'orte pu'cinu sau nicidecum. Asia e de ex. in Clusiu, asia in Oradea, Aradu, chiaru si in faimosulu Debretinu si in fostulu Seghedinu etc.

Dara diariulu ministeriale „Kelet“ mai numera inca si alte casuri si cali de germanisarea magiariloru, precum că: astadi numai acei magiari trecu de inv'etiati si civilisati, carii cunoscu limb'a germana, era cei ce nu o cunoscu, sunt despretiuiti că nisce o'meni prosti, simplii, demni de compatimire, barbari asiatici; mai incolo, că familiile magiare aduc'u si tinu la baiatii loru multime de professori, docenti, mentori, gubernante din Germani'a, că se le cultivate. Chielarii (Kellner) pe la ospetarii, cafenele, restaurante sunt totu germani (si f'orte multi evrei), si nu voru se audia candu le strigi: Pinczér, fizetni, szikvizet, ci esci silitu se'i chiami pe limb'a loru: Kellner, zahlen, Sodawasser. Multime de calugari si calugarit'ie din partile catholice ale Germaniei au colonisatu monastirile din Ungari'a, unde apoi nu inv'etia pe tinerime se se r'oge la D-dieuulu magiariloru cu Mi atyánk, ci la unu D-dieuu cosmopolitu cu Vater unser. Acea rogatiune cosmopolita dice „Kelet“ blasfemandu, că este unu veninu (venenum, toxicum), care de si incetu, va omori inse de siguru pe magiari (Nr. 196.).

Alte diarie se mai plangu si asupra literatur'ei magiare dic'endu, că aceea in partea sa cea mai mare nu este altu-ceva, decâtu imitatiune si plagiatu (furtu literariu), literatura germana invescuta

in cuvente magiare. De altumentrea acestu adeveru se spune de multu si se constata de cătra toti criticii competenti, pentru că se o scia si alti o'meni de alte nationalitati din Ungari'a, cari admira multe scrieri ungueresci, f'ora se visedie că acelea sunt prevaricate din literatur'a germana.

Cu ac'asta ocaziune „Kelet“ face si romaniloru din Ungari'a unu mare complimentu dic'endu, că aceia sunt multu mai ungureti decâtu romanii din Transilvani'a, că adeca din ei se facu mai multi renegati si se inchina multu mai usioru decâtu ardelenii. F'orte multiamimu de complimentu.

In Nr. 197 acelasu „Kelet“ infrunta pe gubernu si pe t'ote auctoritatile politice, că-ci nu executa legile de magiarisare cu rig'ore indiectu mai mare decâtu se intempl'a in acesti 12 ani din urma, isi bate jocu de oficiarii dela armat'a teritoriale ungueresca (honvéd), că-ci vorbescu nemtiesce, spune cu jale, că in armat'a teritoriale nu prinde locu limb'a magiara, apoi rapitu de fanaticismulu seu desperatu, prov'oca pe gubernu, pe dieta si pe natiunea magiara la câteva midiuocele de magiarisare din cele mai desperate, la sila, la fortia despotica, la sc'oterea limbei germane din mai multe sc'ole, la destituiri in masse din functiuni si alte nebunii de acestea, care in o t'iera poliglotta voru avea tocma rezultatulu opusu.

Cu t'ote acestea, candu vorbescu acestoru fanatici despre drepturile celorlalte nationalitati, atunci ei iti respundu: „Dec'atu se ve lasamu pe voi alaturea cu noi, decâtu se ne dejosimu in modulu acesta, mai bucuros ne vomu face nemti, din cauza că acela ar fi reulu celu mai micu pentru noi. Precum ne amu aparatu de voi sute de ani cu ajutoriulu nemtiloru, asia ne vomu sci apar'a si de aci inainte pe siguru, si vomu domni că si p'ana acuma pe langa protectiunea loru.“

Acei publicisti fanatici nutrescu cea mai mare mania mai virtosu asupra romaniloru, pe cari'i innegrescu ori-candu si ori-unde li se dà ocaziune. Asia se intempl'a si mai de curendu la vinearea Societatei istorice in Transilvani'a. Trec'endu membrii acestora prin partile transilvane pe unde domnise iobagi'a de 104 si 108 de dile pe anu cu t'ote atrocitatile sale, cu migratiunea conditionata in legi, cu denuntiarea pe la St-a Sof'a (dupa cal. v., St. Mihaiu dupa cal. greg.) si cu sc'oterea din mosi'a pe la St. Georgie, ei vediuera sutele de

Foisi'ora „Observatoriului“.

Confiniile Russei.

de

Angelo Degubernatis.

Traducere din italianesce de: V. P—u. *)

Din orice parte intra calatoriulu strainu in Itali'a, simte indata, că se afla in o t'iera noua, dotata de natura cu o originalitate singulara si inopanta; collinele, muntii, lacurile, cetatile, marea, ceriulu, limb'a n'ost'ra cea dulce i oferu figur'a unei Italie viue, inpressiunea careia tare si neast'eptata nu se sterge nici-candu din anim'a lui. Rusii inse nu potu vorbi totu asia despre patri'a loru russesca. De n'ar esist'a neplacutele visite doganale si de passporturi la fia-care granitia, calatoriulu n'aru pot' observ'a momentulu, in care a intratu s'eu a esitu din Russi'a. Adeseori chiar' insasi politi'a imperiala russa, ce pazesce confiniile, nu intardia se te fa'ca atentu, că intrii s'eu că esi din unulu din cele mai despotice staturi a le Europei. Pentru antai'a ora am visitatu Russi'a in anulu 1869, am intratu prin Poloni'a, si am esitu prin Russi'a. La confiniile polone voiau se me faca se platescu amenda, crediendu-me că sunt unu negutiatoriu de palarii de paia din Florenti'a, ce voiescu se-mi ducu mar'fa pe ascunsu in Russi'a, numai pentru-că aveamu intre bagagiulu meu de calatoria doue palarii de paia, ce le cumperassemu in Florenti'a, spre a le duce că de presentu nepotieiloru mele russe; me sileamu se le demonst'ru cu passportulu meu a mana, că nu sunt negutiatoriu; dar' ei nu intiele-

geau limb'a italiana, si asia nu-mi poteau ceti passportulu; radicau numai din umeri si clatinau din capu că nisce necreduli; atunci imi perdui patienti'a, si de-orece nu intielegeau nici italianesce nici francesce, dar' aretau că sciu nemtiesce bine, imi radica'i v'oceia in limb'a germana, spunendu officiarului de dogana, că dupace voiu ajunge la Petersburg, l'oiu face eu se imi respundia pentru acestu abusu; că eu nu sunt de vina, deca cei in-sarcinati cu revisiunea passporturiloru straine, nu sciu ceti ceea ce e scrisu in ele; si de orece limb'a germana e f'orte buna pentru strigari si dojeniri, cuvintele mele isi avura efectulu loru si eu fui lasatu in libertate f'ara de nici o pedeca ulterio'ra. Dar' la esirea mea din Russi'a, dupa doue luni petrecute acolo, am patit'o si mai reu. Eu calatoriamu cu soci'a si cu fiic'a mea, ce avea pe atunci duoi ani. Functionariulu italianu, ce mi-a fostu facutu passportulu, n'a voit se indice de asupra-i, că si fiica mea era cu noi, neconsiderandu-o inca că pe o pers'ona pericul'osa, care s'ar pot' lu'a in consideratiune. Se pare inse că politi'a russa are o prevedere mai mare. Cele doue luni cătu am statu eu in Russi'a, le-am petrecutu mai numai in unu satu alu districtulu de Dmitroff, gubernulu de Moscov'a. Candu am plecatu de aci, nimene nu mi-a spus, că trebuiamu se mergu la ispravniculu (inspectorulu de politia) din Dmitroff, care se attesteze pe passportulu meu, că in cele doue luni n'am calcatu legile statulu si n'am comissu nici o fapta, ce m'ar pot' inpedec'a de a esi din Russi'a. Ajung'endu la confiniulu prussianu la Vierzbalova, spre marea mea mirare me facura se descindu inpreuna cu famili'a mea, si imi spusera că nu-mi potu continu'a calatori'a, pentru că passportulu meu nu este in ordine. Me intreba capulu granitariiloru, că de unde vinu; i respunsei: dela Dmitroff; mi facu observatiunea că pe passportu imi lipsesce vidimarea ispravnicului; si apoi, adause cu o cautatura selbatica, aci nu e insemnata ac'asta fetitia, se p'ote că nu este a D-V'ost'ra, se p'ote că a-ti furat'o dela cineva. Eu me grabiiu se-i spunu „că soci'a mea e sor'a lui Vladimir Paulovic Besobrahoff, membru alu Academiei de scientie si con-

siliariu la ministeriulu de finantie pentru Dogane. Oficiariulu se inchin'a si adause: Iu cunosc' prea bine; cum se nu cunosc' pe Vladimir Paulovic? Telegraf'edia'i se dea ordinulu, că se pot'ei trece, si eu indata nu voiu mai face nici o dificultate. — I respunsei, că elu era la satu, unde nu esista telegrafu, si că i poteamu scrie, dar' respunsulu nu mi-ar sossi, decâtu dupa 10 dile, si că eu nu poteamu intardia 10 dile la aceea mica statiune, mai alesu că grabescu se ajungu cătu mai curendu a casa, unde avemu se ne restauramu sub placutulu ceriu alu Italiei sanetatea ruinata in plaiurile umede a le unui satu russescu. Oficiariulu dete din umeri si-mi declara, că nu-mi remanea alta scapare, decâtu că seu se me reintorcu la Petersburg, unde cu ajutoriulu ambasadorului poteamu corege er'orea passportulu, s'ea se remanu arestatu la acea statiune, p'ana ce va veni ordinulu, prin care mi se va permite se trecu graniti'a. Ambasadorulu Caracciolo di Biella era pe atunci in concediu in Itali'a; secretariulu marcuisulu Incontri in excursiune oficiala la Kronstadt; imi adusei atunci a-minte, spre fericirea mea, că inainte cu doue luni am fostu pranditu in compani'a ilustrului economistu Thörner, capulu oficiulu de Dogane. Intrebaiu pe capulu granitariiloru, deca telegrafandu lui Thörner, s'ar indestuli cu unu singuru semnu alu lui? Densulu me privi cu neincredere, că pe unulu ce me laudu că cunosc' pers'one pré inalte pentru statulu meu, ce (precum se vede) mi-lu atribuea elu de tiganu rapitoriu de copii si me assecur'a că dá, dar' cu aerulu unui omu ce era convinsu despre vanitatea incercarei mele. Espedaiu deci indata lui Thörner unu telegramu, cam in cuventele urmator'e: „Pentru o mica neregularitate in passportu sunt retienutu cu soci'a si cu fiic'a mea la statiunea Vierzbalova; Ve rogu deci se binevoiti a dá ordinu, că se potu trece graniti'a f'ara intardiere.“ — Langa statiune se afl'a o casa pentru arestanti, ce se parea că este tienuta de vr'unu usurariu, că-ci pentru o chili'ora cu doue paturi mici ne facura se platimu pentru o singura nópte 3 ruble; pretiulu mancariloru era in aceeasi proportiune. Din casa poteai

*) Vedi: „La Russi'a descritta e illustrata da Dixon, Biancardi, Moynet, Vereschaguine, Henriet e Vámbéry e dal prof. Angelo de Gubernatis“. Milano 1877.

sate cu invelisite de paia, casele cu ferestrii órbe, curti si gradine abia ingradite si puçinu cultivate, multu poporu cu fetie de ómeni flamendi, éra la întrebarea cã ce póte fi caus'a, li se respunse: „In acestea tînuturi locuesce acelu poporu puturos, lenesiu, barbaru, care siede di si nópte in carciuma la vinarsulu jidovescu si nu lucra nimicu; éca nefericirea Transilvaniei, cã este locuita de acésta adunatura de ómeni.“

Fórte reu facu publicistii magiari, cã in desperatiunea loru inprósca cu noroiu in tóte partile, cã-ci cu acésta nu spariia pe nimeni, dara instraina pe tóta lumea.

Principele de Bismark si monarchi'a austro-ungara.

Demisiunea comitelui Andrassy este irevocabila, asia ne spunu foile gubernamentale. Mai inainte de a parassi inse pentru totdeauna resiedinti'a ministeriului de esterne de pe Ballplatz din Vien'a, comitele Andrassy affa cu cale a se duce la Gastein, unde a fostu invitat de cãtra principele-cancelariu alu Prusso-Germaniei. Ministrulu austriacu a petrecutu acolo doue dile, in decursulu caror'a avù dese si lungi intalniri si conversatiuni intime cu colegulu seu, care i-au facutu tóte onorile ospitaliere in modu ostentativu.

Care a fostu scopulu acelei visite si ce voru fi hotaritu ambii cancelari, acesta de-ocamdata este secretulu lor. Déca ne vomu aduce inse aminte, cã dupa demissionarea comitelui Beust si advenirea la ministeriulu de esterne a comitelui Andrassy, acesta a declarat in delegatiuni, cã a primitu dela antecessorele seu o „marsiu-ruta ficsata“, apoi probabilu cã si acuma scopulu principale alu intalnirii ambiloru cancelari n'au fostu altulu, decãtu ficsarea marsiu-rutei politice pentru urmatoriulu comitelui Andrassy, care se dice cã va fi baronulu Haymerle, actualulu ambassadoru austro-ungaru la curtea regala din Rom'a.

Nu este locul aci a cercetã, déca acésta inriurintia si presiune directa si vedita a dictatoremului de feru si sange asupra politice austro-ungare va avea consecintie funeste séu favorabile asupra viitoriulu monarchiei. Faptulu tristu si umilitoru pe care trebuie se ilu constatam este: cã gratia politice de oportunitate a comitelui Andrassy, monarchi'a nóstra au ajunsu a fi condusa si gubernata atãtu in afara cãtu si inlaintu dupa ordinele si inspiratiunile acelu barbatu de statu prussianu, care in 1866 erã gata a dá Austriei lovitur'a de gratia, déca nu intervenea imperatulu Napoleonu III.

Europ'a si prin urmare si Austro-Ungari'a au abdicatu si au capitulatu la grati'a si disgrati'a principelui de Bismark. Pe cãtu de inaltiatoru si de gloriosu este acésta pentru cancelariulu prussianu, pe atãtu este de umilitoru si de rusinãtoru pentru Europ'a intréga si in specialu pentru monarchi'a austro-ungara. Astadi triumfulu brutalitatiei principelui de Bismark, care culminédia in cunoscut'a maccima cã „forti'a primédia dreptulu“ si alu celui mai cinicu egoismu, a carui incarnatiune este cancelariulu prusso-germanu, este completu. Cã lucrurile au ajunsu la acestu punctu nu este vin'a

principelui de Bismark, ci a adversariloru sei, de a caroru vanitate, credulitate si gresieli densulu a sciutu se profitéde si le au esplotatu in favorulu egoisticeloru sale scopuri. Principele de Bismark este astadi admiratu si temutu cã dictatorulu Europei. Cã diplomati'a austriaca a contribuitu o buna parte la pedestalulu pe care s'au ridicatu triumfatoriulu dictatoru, este unu adeveru istoricu si necontestabilu care, primi din nou sigilulu legitimarei prin peregrinagiulu comitelui Andrassy la Gastein.

Pentru cã acésta umilire se isi piérdia in cãtu din amaraciunea sa, astutulu cancelariu va reintórce preste curendu comitelui Andrassy visit'a la Vien'a, ceea ce nu este alta decãtu o apucatura teatrala, prin care principele Bismark voiesce se puna in relief caderea comitelui Andrassy, iluminanduo prin unu focu bengalicu diplomaticu.

Venirea principelui Bismark la Vien'a tocmai in aceste momente de ferebere si agitatie in interiorulu monarchiei, este cãtu se póte de inoportuna, dar' cu atãtu mai caracteristica. Ea sémana a fi inscenata cu scopu de a curmã inceputulu de impacare ce se facu între Prag'a si Vien'a si restaurarea suprematiei germano-magiare. Nemtii resturnara cabinetulu lui Hohenwart in 1871 apelandu la interventiunea directa a principelui de Bismark; astadi merge elu insusi la Vien'a, pentru cã se reguledie lucrurile dupa chipulu si asemenarea sa si se dea cuventulu de ordine, care va fi fara indoiala anti-liberalu, asia precum este elu astadi in marele imperiu prusso-germanu. Se va incheiã póte si o aliantia ofensiva si defensiva între Pruss'o-Germani'a si Austro-Ungari'a, care va avea se inlocúesca pe aceea a celoru trei imperati nordici, a carei „vecinica pomenire“ o cantara in septemanele din urma diarielu germane si russesci in termini nici decum parlamentari.

Din cele espuse resulta deci cu multa singuranta cã: politic'a esterna si interna a monarchiei austro-ungare va fi si dupa caderea c. Andrassy cã si pãna acuma fidel'a silhouetta (umbra) a rãdiosului sóre din Berlin. Eclipsarea de care suferu liberalismulu germano-austriacu, care eclipsare datédia dela Sedan incóce va continuã deci si de aci inainte si ea va fi permanenta cãtu va durã dictatur'a de feru si sange a principelui de Bismark, care astadi isi dá aerulu a fi celu mai sinceru si desinteresatu amicu si bine-voitoru alu monarchiei austriace. Cãtu si ce ne va costã acésta amicitia si bunavointia punica, o vomu vedea la tempulu seu.

Camilo.

Romania.

— (Circular'a d-lui ministru alu culteloru si instructiunei publice.) Éta circulara ce d. ministru alu culteloru si instructiunei publice a adressatu membriloru invetiamentulu publicu primariu, urbanu si ruralu, de ambele sexe:

„Domniloru institutori si invetiatori, Dómmeloru institutore si invetiátore.

In ajunulu deschiderii anulu scolaru 1879 pãna 1880, credu de datori'a mea a ve intretínea

cu mai mare ospitalitate si cordialitate. Elu pune cu politia s'a între Russi'a si Europ'a o bariera, care altumintrelea n'ar esistã. Din Galiti'a orientala intri in Russi'a mica, din Galiti'a de nordu si din Silési'a in Poloni'a, din Prussi'a orientala in Lituania, asia dicundu, fara se observi; tiér'a in florita a Ruteniei tiene pãna la ripele Dniprului; campiele polone si lituane sémena fórte multu cu cele germane si galitiane. — Rass'a slava, nomada din natura, nu este inchisa in confine naturali pe deplinu detiermurite. De aci vine usiurintia, cu carea póte ea esi din marginile desemnate prin geografi'a politica presenta. S'ar poté crede, cã marile si muntii sunt in stare se opréscã misicarea expansiva a slavilor; in sa russulu indata ce da de mare devine unu marinariu bravu; si slavii de sudu, muntenegrinulu, dalmatinulu, hertiegovinénulu, bosniaculu, serbulu, bulgarulu probédia pãna la evidéntia, cã slavulu póte deveni munténu robustu si bellicosu totu in acelasi modu, in care e pe campia cetatiénu pacificu si lucratoriu; slavulu pare cã possede tóte facultatile, si pentru aceea elu ofere in natur'a sa tóte contrastele, si prepara Europei in totu anulu diverse surprinderi. Noi ilu vedemu in totu anulu largindu-si in tacere marginile sale asiatiche; ilu vedemu astadi (1877) amenintandu pe turcu in peninsul'a balcanica; nu va fi deci nici o minune a vedé intr'o di pe boemi si pe poloni, pe croati si pe russii mici unii langa altii, si a se realisã fatal'a profetie a lui Napoleone I., care dupa ce a disputatu lui Alesandru I. posesiunea Constantinopolei, mergundu se se aiépte contra colossuluiã russescu, profeti, cã in o jumetate de secolu Europ'a intréga va deveni séu republicana séu cozaca.

aci asupra misiunei ce ve este incredintiata d-vóstra in invetiamentulu generalu din tíera.

Instructiunea fiindu bas'a adeveratei civilizatiuni, gradulu de cultura alu unei natiuni, in secolulu nostru arata locul ce trebuie se'lu ocupe ea in concertulu celorulalte natiuni.

Natiunea care, prin silintiele ce isi va depune va avea scóle mai bune, va fi totdeauna in fruntea tuturoru celorulalte.

Noi, astadi mai multu de cãtu ori candu, prin nou'a positie ce cu ajutorulu provedintiei ne amu creatu, avemu sacr'a si imperiós'a datoria de a preparã celu puçinu generatiunile viitóre, astfeliu cum se póta probã cã romanulu este demnu de a ocupã si pe terenulu culturai acelasi locu ce a probatu cã scie se ocupe si pe campulu luptei.

Cã statulu romanu se merite numirea de farulu orientulu Europei, la care, cu dreptu cuventu, a aspiratu totdeauna, este de datori'a nóstra a tuturoru se ne silimu, se intemeiamu pe de o parte instructiunea publica, ardicand'o la inaltimea la care trebuie se fia in raportu cu sacrificiele ce face tiér'a pentru dens'a, éra pe de alta parte s'ò respandimú pãna in cele mai departate unghiuri ale tierei.

Petrundiendu-ve, d-loru institutori si d-neloru institutore, de marele adeveru cã „scólele cele bune le facu invetiatorii cei buni,“ speru cã ve veti pune tóte poterile, spre a indeplini cu santienie misiunea, ce ve este incredintiata.

Inalt'a si nobil'a profesiune ce ati inbraçisiatu, trebuia se ve comande de a ve privi nu cá nisce simpli functionari, cari muncescu numai spre a capetã o léfa, ci cá nisce adeverati apostoli ai civilizatiunei, cari tinu in mán'a loru crescerea si directiunea generatiuniloru viitóre, crescere si directiune dela care depinde nu numai sórte'a acestei generatiuni, dara a tierii întregi.

D-vóstre ve este datu a desvoltã in omu si a'i direge facultatile cu care l'a dotatu provedinti'a, corectandu chiar' defectuositatele naturei. D-vóstra sunteti respundietori mai multu de cãtu chiar' parinti de calea gresita ce ar apucã vre-unulu dintre copii, a caroru instructiune si educatiune ve este incredintiata, pentru cã unii din parinti, din lipsa de cultura, potu face gresieli in privinti'a crescerei copiiloru lor, gresieli, cari mai tardiu producu cele mai rele consecintie: D-vóstra inse cã ómeni luminati, acele gresieli nu ve sunt permise.

Recunoscú cãtu de grea este misiunea d-vóstra in societate, cu cãtu inse ea presenta mai multe greutati, cu atãtu d-vóstra, insufletiti de acelu focu ce totu omulu trebuie se aiba in indeplinirea misiunei sale, sunteti obligati se depuneti tóte poterile spre a invinge acele greutati si a dobandi rezultatele ce societatea astépta dela d-vóstra. Astfeliu numai veti avea o adeverata resplata in stim'a concetatiuniloru d-vóstra, in respectulu si noiloru generatiuni si noei societati ce creati.

Spre a indeplini inse cu unu succesu realu acésta sacra datoria, nu trebuie se considerati scól'a primara, care este scól'a poporului, cá unu simplu localu, unde vinu copii se invetie numai se citésca, se scrie si se socotésca, ci trebuie se cautati a desvoltã intr'ensii facultatile loru intelectuale precum si simtiemintele acele, care singure formédia unu omu de bine in societate si unu cetatiénu folositoru patriei lui.

Déca cu inceperea acestui anu scolaru, candu credu de datori'a mea a aminti întregulu corpu invetiatoriu, strict'a si constiinciósa indeplinire a datorie sale, imi indreptedi mai cu deosebire tóta atentiunea asupra d-vóstra, o facu pentru cã scól'a primara este nu numai bas'a ori-carui invetiamentu, dar' cã, luandu pe copilu din cea mai frageda alui tineretie, formédia moravurile unui poporu.

Instructiunile ce ve dau prin present'a circulare sunt in acelasi tîmpu si consilii, ce ve dau cá romanu, care nu doresce de cãtu progressulu si fericirea tierei sale. Vocatiunea este cea d'antaiu calitate ce póte face din cineva unu bunu institutoru, dar', prin bunavointia, silintia si studiu, ea póte fi suplinita. Nu uitati cã omulu i este datu se studiedie si se se perfectionedi cãtu traiesce; astfeliu totdeauna are a profitã fara de a perde vre-odata ceva. Studiati dar' necontentitu si cautati a invinge prejudiciile provocate de rutina, ce póte s'a inradacinat in vr'unulu din d-vóstra, fia chiar' si fara voi'a sa.

„Nu pasiti mai alesu pragulu scólei pãna ce nu veti fi preparatu si ordinaru bine ce aveti a predã copiiloru.“

Predati totu ce ve este prescriu prin programa intr'unu modu sistematicu, espuneti tóte cunoscintiele ce sunteti obligati a transmite copiiloru dupa o ordine, care se-i faca a întielege intim'a legatura

esi la aeru curatu intr'o gradinutia cu ploi. Amu încungiurat'o mai de multe ori inprejuru; cu tóte acestea preste puçinu simtiramu uritulu si neplacerea de a nu poté esi, de a nu te poté misicã mai incolo; si niciodata n'amú sciutu pretiui beneficiulu libertatei, cá in acele 24 óre, ce amú fostu constrinsi se le petrecemu in acea închisóre. Soci'a mea suferia si mai multu decãtu mine, cã-ci pre langa incurcatur'a causata prin interumperea neplacuta a calatorie nostre (luaseramu biletu directu dela Petersburg pãna la Berlin) o mai dorea inca vedendu cã numai patri'a ei si Turci'a sunt acele tieri, unde omulu póte fi opritu pe strada din chiaru seninu; si o dorea si mai multu, cã-ci ea dorindu se-mi faca cunoscuta Russi'a patri'a sa nativa, sub aspectulu celu mai frumosu si mai simpaticu, eu trebuu se portu cu mine cá ultima impressiune suvenirulu opresiunei patriei sale, ce e constrinsa a se supune la domni'a unor legi barbare, necivile. Ajunse in fine telegramulu lui Thórner, care ordinã se fimu lasati liberi indata: atunci ii vediaru inchinandu-se inaintea nóstra in modu servile pe toti aceia, ce mai'nainte ne priveau cu neincredere si cu o mandrie despretiuitóre; atata potere are in aceste parti auctoritatea burocratica! In 1876 am trecutú inca de doue ori confinele Russiei, dar' fara de nici o pedeca; de asupra passportulu meu erã indicata calitatea mea de delegatu guberniale la Congressulu Orientalistiloru din Petersburg; noulu meu gradu imi erã destulu, cá se nu mai suferiu nici o neplacere din partea politiei granitiaricesci, care anuntia pe calatoriu cam prea reu, cã are se între intr'o tíera atatu de laudata in privinti'a ospitalitatei. Enormitatea tacseloru doganale russe (pentru cea mai mare parte a marfuriloru, trebuie se platesci pãna la o suta de percente) inca e unu semnu ce probédia, cã statulu russescu e cu atãtu mai izolatoriu, cu cãtu poporulu russescu e dotatu dela natura

ce esista între ele, pentru că copilul, după ce le au invetiati, se fia în stare a-si reprezenta diferitele grade, prin care a trebuit se treca, spre a ajunge dela unu principiu la unu altu principiu si dela o cunoscintia la alta cunoscintia. Nu negliati nimic din ceea ce pôte face clara materi'a ce tractati cu scolarii, si ori de câte ori aveti ocaziune, trebuie a face aplicarea obiectului ce se predă la o problema séu la o cestiune, care i se pôte infatisia în cursulu obicnuitu alu vietiei.

Servitive totdeauna de o limba curatu româneasca si de unu stilu corect.

Fiti buni si blandi cu copii, pentru că numai astfelu veti dobandi afectiunea lor, si prin aceste mijloce veti putea reusi în misiunea ce ve este inpusa; astfelu increderea, supunerea, silinti'a, care este conditiunea esentiala a progressului, ve voru fi asigurate.

Cautati a avea destula taria de caracteru, că-ci ve este indispensabila spre a impune respectu copiiloru.

Regularitatea, esactitatea cu care trebuie se ve indepliniti datoriile, în timpulu prescriu si conformu regulamentelor, formedia inca un'a din conditiunile ce trebuie se ve caracteriziedie, si care ve este absolutu necessara atātu d-vóstra pentru bun'a intrebuintiare a timpului, câtu si scolariilor pentru a le dá bune exemple, si ale intipari nisce deprinderi ce le voru fi de cea mai mare utilitate în totu cursulu vietiei lor.

Intielepciunea perceptelor, pe cari copii nu sunt în stare a le aprecia, nu influentiédia atātu asupra lor, câtu influentiédia realitatea esempleru. Cautati dar' inca odata a dá d-vóstra cei d'antiau probe de curateti'a moravuriloru si esemple de pietatea crestina.

Modesti'a, simplicitatea vestmintelor, cu care ve presentati inaintea eleviloru, politeti'a, prudenti'a, desinteresarea, amórea de studiu si abtinerea de a frecventá locuri de petrecere, care prin natur'a lor sunt cu totulu necompatibile cu demnitatea misiunii de educatori publici, trebuie se fia lini'a d-vóstre de conduita.

Amintiti-ve în totdeauna că ori ce parinte de familie pretinde dela celu insarcinatu cu instructiunea si educatiunea copiiloru sei, se fia unu modelu perfectu pentru ei, si ori cine se póta recunósce intr'ensulu demnitatea functiunei ce indeplinesce.

Nu credi de prisosu cu acésta ocaziune a ve atrage atentiunea, d-loru institutori si d-neloru institutore, si asupra obligatiunei ce este inpusa de lege parintiloru, tutoriloru etc., de a-si trimite copiii la scóla, si pentru a nu fi siliti de a intrebuintia adesea mijlocele dictate de lege în contra celoru ce nu'si indeplinescu acésta datoria, precum si pentru a ajunge scopulu intr'unu modu lesniciosu si siguru, punitive tóte poterile, servitive de tóta elocenti'a d-vóstra, spre a face pe parinti, tutori etc., se intielega că munc'a omului este cu atātu mai productiva, cu câtu inteligenti'a sa este mai cultivata, pe cându munc'a celui ignorantu remane aprópe zadarnica.

Facile în fine tabloulu omului cu inteligenti'a cultivata si comparabile cu alu celui incultu séu neinvetiati. Convingeti-i că fericirea, prosperitatea omului sta numai în instructiune si în moralitate. Prin aceste adevéuri ce veti cautá se le insuflati, precum si prin intieptiunea si moralitatea conduitei d-vóstre, prin care ve veti atrage stim'a si increderea concetateniloru d-vóstra, fiti siguri că ve voru tramite copii lor la scóla.

Terminandu, ve reamintescu, d-loru institutori si d-neloru institutore, că nu este inamicu mai de temutu pentru o natiune, de câtu ignoranti'a poporului si d-vóstre ve este datu a o inlaturá.

Din parte'mi câtu voi avea onórea de a me bucurá de increderea A. S. R. Domnitoriului, prea iubitului nostru suveranu, precum si de a tiei, fiti siguri că scóla va fi cea mai mare preocupatiune a mea; că voi face totu ce imi stá prin potintia pentru incuragiarea adevératului meritu si capacitatii unita cu moralitatea; voi fi inse fara pregetu, spre a isbi nepasarea în indeplinirea datoriiloru si viciulu, ori unde ilu voi afla. Cátu despre raspunderea si desvoltarea instructiunei, în în ceea ce me privesce pe mine cá ministru, nu voi neglija nimic spre a dobandi dela reprezentanti'a nationala fondurile necesare; că-ci nu pôte se fia unu banu mai bine cheltuitu de câtu ce se dá pentru instructiunea poporului.

Adressandu-ve totu de odata cu acésta ocaziune caldurósele mele salutari, ve urez cá succesulu celu mai stralucitu se incoronese ostenile d-vóstre.

Ministru, N. Cretulescu.

Nr. 9,117. 1879, Augustu 14 st. v.

ACADEMIA ROMANA.

Sesiunea extraordinaria.

Procesu-verbalu Nr. 22.

Siedinti'a din 18 Iuniu st. v. 1879.

Siedinti'a se deschide la 9 óre a. m.

Se dá lectura procesului-verbalu alu siedintiei precedente si se verifica.

D. Sturdza comunica o colectiune de transcriptiuni de pe mormintele istorice dela monastirea Bistriti'a, din districtulu Némtiu, luate prin decalcare de cátra unu ingineru alu Statului, dupa comand'a d-sale. Se primescu cu multumire si se recomanda sectiunei istorice.

D-lui comunica érași unu fasciculu intitulatu „Notice sur la société impériale Odessoise d'histoire et d'Antiquités et sur ses mémoires,” pentru bibliotec'a Academiei. Se primescu cu multumire.

D. Sturdza aduce a-minte comunicatiunea ce si alta data a facutu Academiei despre o serie de monede vechi si medalii române, din colectiunea principelui Montenuovo, care au ajuns în posesiunea unui negociantu D. Hess din Germani'a. De asta data arata, că dupa corespondenti'a si intielegerea ce au avutu cu numitul, acésta colectiune, evaluata de d-sa la 7,500 lei, este retinuta spre a completá pe acea a Academiei. Dara sciundu că Academi'a nu dispune de fonduri indetule, au alogatu la midlociri indirecte si spera a realisa o suma de 3000 lei, oferite de persóne private (ale caroru nume le va face cunoscute la timpu), dara pentru acestu restu cere concursulu fonduriloru Academiei.

D. Papadopol-Calimachi dice, că propunerea acésta nu pôte dá locu la discussiune, ci trebuie a se votá.

D. Sionu replica că d-lui apretiadia valórea acestei achisitiunii si ar fi gata a o votá, daca ar sci că sunt fonduri disponibile pentru acésta.

D. Ghica raspunde, că potu se fia fonduri disponibile daca nu se va tinea sesiune generala la Augustu.

D. Sturdza dice că, dupa câtu scie, budgetulu Academiei lasa unu excedentu disponibilu. Dara totodata observa că acésta nu este o cheltuéla de acele, cari s'ar putea considera că inutile, ci o capitalizare, care adaoga valórea tesaurului preciosu ce ilu are Academi'a.

D. Odobescu sustine propunerea d-lui Sturdza de a se cumperá acuma pretiós'a colectiune a lui Montenuovo; inse ar dori că pe viitoru se se constitue unu fondu specialu pentru achisitiuni numismatice si archeologice, cá nu cumva asemenea chielueli exceptionali se puna pedeca desvoltarei regulate a lucruriloru fiacrei sectiuni în parte.

D. Laurianu dice că doresce si d-lui se se faca achisitiunea propusa; dara fiindu că Academi'a nu dispune de prea mari fonduri, e de parere a se midloci catre gubernu spre a se cumperá în comptulu Statului, si crede că o asemenea cerere ar fi primita.

D. Sturdza raspunde, că dupa câtu scie si cunósce, Statulu nu are de unde acordá o asemenea suma; apoi observa că pentru asemenea achisitiune d-lui nu se pôte adressá la Statu, ci la Academia, careia i-a oferitu acésta colectiune dobandita cu atâtea sacrificii.

Punendu-se la votu propunerea se primescu cu mare maiortate.

Se comunica o adresa a d-lui dr. J. U. Jarnik, prin care trimite pentru bibliotec'a Academiei câte unu exemplariu din publicatiunile sale: *Sprachliches aus rumänischen Volksmärchen* si *Index zu Diez, etymologischem Wörterbuch der rumänischen Sprachen*. Se primescu cu multumire.

D. presiedinte comunica o scrisóre ce i s'a adresatu de către unu studentu dela facultatea de dreptu din Iasi anuntiandu-i descoperirea unui manuscrisu vechiu la unu buchinstu. Adunarea consultata, decide a se comandá d-lui Chintescu, cá, intorcându-se la Iasi, se esamedie manuscrisulu indicatu, si de va avea o adevératu valóre, se tractedie cumperarea lui.

Se mai comunica o adresa a epitropiei St. Vineri, relativa la retinerea unei sume de bani din veniturile averei Nasturelu. — Dupa mai multe discussiuni, se recomanda comisiunei care a fostu numita mai inainte pentru diferentulu pendinte între Academia cu numit'a epitropie.

La ordinea dilei discussiunea asupra propuneriloru facute în siedinti'a precessa despre adaogerea unor articole la Statute.

D. Hasdeu, luandu cuvintulu dice, că nu intielege pe ce cuvintu s'ar putea face adaose numai la sferisitulu statutorulu, éra nu si la midlocu. D-lui observandu că în corpulu acestoru statute sunt erori si lacune, cari presinta si chiar' anomalii în organizati'a Academiei, face acésta propunere prealabila. D-lui isi desvóltat tess'a, si aducându în discussiune cestiunea acordarei premiilor dice, céu competintia ar avea, de esemplu, sectiunea istorica séu literara cá se apreciedie si se premiedie o opera de geologia, séu unu geologu o opera filologica?

D. presiedinte observa, că o propunere spre a putea fi luata în deliberatie, trebuie se fia sustinuta celu puțin de doui membri. În sustinere declarandu-se numai d. Laurianu, propunerea se inlaturédia.

D. Sionu dice, că propunerea articolului presentatu în siedinti'a precedentu, a redactat'o din nou, spre a fi bine lamurita în copriinderea urmatóre:

„Pentru ori-ce modificare la statute se va face o chiamare ad-hoc, insemnandu-se articolulu de modificatu si siedinti'a în care are se se tractedie cestiunea, si daca la acea siedintia nu s'ar intr'uni numerulu membriloru ceruti de articolulu precedentu, se va face a dou'a convocare în intervalu de 15 zile, celu puțin si în acea siedintia decisiunea se ia cu maiortatea absoluta a membriloru presenti, ori câtu ar fi numerulu lor.”

D. Chintescu propune cá la art. 46 se se adaoge unu alineatu în copriinderea urmatóre:

„La casu de a nu se putea votá modificarea statutelor cu doue treimi din numerulu totalu, se voru invitá cei absenti, în nepotintia de a veni la a dóu'a convocare, de a'si dá votulu lor în scrisu, în terminu de 10 zile.”

D. Stefanescu propune a se adaoga unu alineatu la art. 46, în urmatórea copriindere:

„Daca în dóue siedintie consecutive, în intervalu de 3 zile, nu se voru putea intr'uni doue treimi din intregulu numeru alu membriloru Academiei, la a treia siedintia totu dupa intervalu de trei zile, modificarile statutelor se voru putea votá cu doue treimi a membriloru presenti.”

Acestu amendamentu, subscrisu si de d. Falcoianu, este sustinutu de mai multi membri. Se cere inchiderea discussiunei si se admite.

D-lu Chintescu declara că isi retrage amendamentulu.

Se pune la votu propunerea d-lui Baritiu si cade prin paritate de voturi.

Se pune la votu propunerea d-lui Stefanescu si se primescu cu maiortate.

Propunerea d-lui Sionu nu se mai pune la votu, fiindu că cestiunea s'a resolyatu prin propunerea admissa.

Siedinti'a se ridica la 11 si jumetate óre.

Presiedinte, Ioanu Ghica.

Secretariu ad-hoc, G. Sionu.

Insciintiare.

(Urmare si fine.)

11. Premiulu Nasturelu, seri'a A, de lei 5.000, se va decerne în sesiunea generala din primavér'a anului 1882 celei mai bune dissertatiuni în limb'a romana, asupra urmatoriului subiectu:

„Descriptiunea completa, sub raportulu fisicu si economicu, alu unui judetiu alu Romaniei, dupa alegerea fia-carui concurentu în parte. Cu program'a acésta:

1. Geografi'a cu ramificatiunile ei (orografi'a, hidrografi'a si topografi'a);

2. Ochire asupra istoriei naturale (terenurile, flor'a, faun'a);

3. Starea economica atatu agricola câtu si industrialu;

4. Statistic'a poporatiunei (starea civila, statistic'a religiós'a, juridica, medicala, militara, scolastica, nationalitate, etc.);

5. Etnografi'a (adica descrierea usuriloru, credintieloru poporali, porturiloru locali, etc).

Intinderea operatului va fi cá de 25 cóle tipariu, formatu în 4° micu, séu 8° ordinariu, litere cicero. Terminulu presentarei manuscriselor la concursu va fi 1 Sept. 1881.

12. Premiulu Nasturelu, seri'a A, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generala din primavér'a anului 1882, celei mai bune dissertatiuni în limb'a romana, asupra urmatoriului subiectu:

„Tieranulu romanu. Disertatiune asupra starei sale morale, sociale, economice si politice, în trecutu si în presentu, în principatulu Romaniei.”

Intinderea operatului va fi cá de 20 cóle de tipariu, formatu 4° micu, séu 8° ordinariu, litere cicero. Terminulu presentarei manuscriselor la concursu va fi 1 Septembrie 1881.

13. Premiulu Statului, Heliade Radulescu, de 5.000, lei se va decerne în sesiunea generala din primavér'a anului 1882, celei mai bune dissertatiuni în limb'a romana, asupra urmatoriului subiectu:

„Studiu asupra activitatii literarie si pedagogice a lui Ionu Heliade Radulescu, în raportu cu epoc'a anterióra (finele secolulu XVIII, cu eruditii din Blasiu si Vacarescii), si cu cea posterióra (pana la 1848 dandu totu de-odata o schitia biografica a lui Heliade Radulescu.)”

Intinderea operatului va fi cá de 20 cóle de tipariu în 4° micu, séu 8° ordinariu, cu litere cicero. Terminulu presentarei manuscriselor la concursu va fi pana la 1 Septembrie 1881.

14. Premiulu Alesandru Ionu Cuza, de lei 4.000, se va decerne în sesiunea generala din primavér'a anului 1883, celei mai bune dissertatiuni în limb'a romana, asupra urmatoriului subiectu:

„Istori'a Romaniloru în Daci'a Traiana, dela Aurelianu pana la fundarea principatelor Moldov'a si Tíer'a româneasca.”

Intinderea operatului va fi 20 cóle de tipariu în 4° micu séu 8° ordinariu, cu litere cicero. Terminulu presentarei manuscriselor va fi si pana la 1 Septembrie 1882.

15. Premiulu Fetu, de 4.800 lei, se va decerne în sesiunea generala din primavér'a anului 1883, celei mai bune lucrari cu textulu în limb'a romana asupra urmatoriului subiectu:

„Confectionarea chartei geologice a doue judetie ale Romaniei, din care unulu de dincóce si altulu de dincolo de Milcovu.

Pentru studiulu geologicu alu unui judetiu, concurențele este datoru:

— „Se faca descriptiunea orografica a judetiului;

— „Se arate ce teremuri si ce strate se gassescu în acelu judetiu, indicandu natur'a locuriloru fia-carui stratu si fosilele pe care se basésa pentru determinarea lor;

— „Se se faca o sectiune longitudinala si alt'a transversala a judetiului precum si sectiuni de diferite accidenti ale crustei globului, ce se potu afla în acelu judetiu.

— „Se se faca chart'a geologica a judetiului;

— „Se aduca o colectiune de rocele caracteristice.”

Terminulu presentarei manuscriselor si materiatului recerutu va fi pana la 1 Septembrie 1882.

NB. Déca s'ar presentá vre-unu concurentu meritoriu numai pentru unu singuru judetiu, din sum'a de

4.800 i se va acordá numai jumetate; éra déca doi diferiti concurenti voru meritá fia-care premiulu pentru unulu din judetiele descrise, acea suma se va inparti intre densii.

Sciri diverse.

— (Diu'a onomastica) a Escel. Sale Preasantului Archieppu si Metropolitu Mironu Romanulu s'a serbatu Vinerea trecuta in biseric'a din cetate cu servitiu solemnu ddeescu. La 11 óre membrii consistoriului s'au intr'unitu in corpore spre a felicitá pe Escel. Sa. Si alte somitati au felicitatu pe Escel. Sa. („Telegf. romanu.“)

— („Reuniunea romana de cantari din Sibiu“) isi va reincepe exercitiile sale astadi Miercuri in 3 Septembrie st. n. la 6 óre p. m. in sala cea mare a Seminarului, andreianu, la care sunt rogati a luá parte toti p. t. membrii activi.

Comitetulu.

— (Invitare) pentru p. t. dni si familii la petrecerea inpreunata cu productiune de cantari si declamatiuni, ce se va tiné de cátra „Societatea meseriasilor romani“ din Sibiu. Petrecerea se va tiné Sambata in 25 Aug. st. v. 1879 in „Sal'a scólei gr. or. din locu“. Detairurile se vedu in program'a separata. Dupa productiune mésa, apoi jocu. Inceputulu la 8 óre sér'a. Saliste, in 19 Augustu 1879 st. v.

Program'a „Societati meseriasilor romani“ din Saliste inpreunata cu concursulu chorului „Reuniunii Sodalilor romani“ din Sibiu. 1. „Destéptate Romane“ de A. Murasiu, executatu de chorulu sodalilor. 2. „Mii de stelutie“, Quartetu compusu in choru de Karl Frühling. 3. „Romanilor“, poesia de V. Rusanescu, declamata de maestrulu N. Moisinu. 4. „Calca Romane plinu de mandria“, Marsiu, compusu in voci pentru prim'a óra de K. Frühling, executatu de chorulu sodalilor. 5. „Armatai Romane“, poesia de Scipione Jónu Badescu declamata de maestrulu N. Steaflea. 6. „Nu esti iubit“, poesia de Alecsandru si Cristopelu, cantata solo de maestrulu V. Petrutiu. 7. „Armonia“, poesie de J. N. Policroniade, declamata de Junele C. Popa. 8. „Suveniru ale junetie“, romantia de J. Brateianu, compusa in choru de Karl Frühling, executata de chorulu sodalilor. 9. „Unde sunt Heroii“, de Georgescu, compusa in choru de Karl Frühling, executata de chorulu sodalilor.

Intrarea de persóna 1 fl. v. a. — Damele si garde-damele sunt scutite de tacs'a intrarii.

Venitulu curatu e destinatulu pentru fondulu scólei gr. or. din Saliste. — Oferte marinimóse se voru primi cu mare multiamita si se voru publicá pe cale diaristica. Comitetulu aranjiatoriu.

— (Societatea fondului pentru infiintarea unei scóle romane de fetitie in Clusiu) isi va tinea adunarea sa gener. anuala la 14 Septembrie st. n. dupa amiadi, in localulu cassinei romane din Clusiu, la care sunt cu tóta onórea invitati toti amicii progressului nationale romanu.

Clusiu, 29 Augustu st. n. 1879.

Alesandru Lazaru, Dr. Gregoriu Silasi,
presied. notariu.

— (Societatea romana de lectura din Clusiu) isi va tinea adunarea sa generala anuala la 14 Septembrie st. n. dupa amiadi, in localulu seu propriu (casele parochiali gr. cath.), la care sunt cu onórea invitati toti partinitori progressului nationale romanu. Clusiu, 29 Augustu 1879.

Victor Piposiu Basiliu S. Podóba.
presied. notariu.

— (Adunarea generale a Societatei pentru fondulu de teatru.) Fiindu cá adunarea generale a Societati pentru fondu de teatru romanu in anulu curente se va tinea aici in Blasiu la 20 Septembrie, subscribulu comitetu arangiatoriu isi ia libertate a invitá pre P. T. Domni, cari aru dorí a participá la acésta adunare, cá se se insinueze pana la 15 Septembrie a. c., pentru cá se se póta face dispositiunile necesarie pentru incuartirare.

Blasiu, 31 Augustu 1879.

Pentru Comitetulu arangiatoriu:
Ludovicu Csato.

— (Inaintari in armat'a austriaca.) Din academi'a militara dela Wiener-Neustadt s'au mai denumitu elevulu Pamfile Golonicu de locotenentu in reg. Nr. 31. S'au mai inaintatu la rangulu de cadeti Nicolae Strainu si Traianu Poppa, ambii la reg. Nr. 43, éra Christ. Alexi la reg. Nr. 51. Primésca cu totii sincerele nóstre felicitari: si la mai mare!

— Statistic'a de mortalitate din diferite orasie.) Mortalitatea poporatiunii, dela 1 Ianuariu si pana la 1 Iuliu 1879, a fostu la o miia de locuitori in urmatórea proportiune, in orasiele de mai josu:

Filadelfia 13.9; San-Francisco 14.7; Cristhian'a

14.7; Lipsce'a 15.3; Cicago 16.2; Hanover'a 16.5; Stockholm 17.0; Londra 17.0; Bruxel 17.1; Saint-Louis 17.3; Edinburg 17.7; Liverpool 18.6; Athen'a 19.0; Stuttgart 19.2; Amsterdam 19.7; Copenhag'a 19.7; Hamburg 20.0; Nürnberg 20.2; Paris 21.1; Basel 21.7; Roma 21.8; Coloni'a 21.9; Glasgow 22.0; Frankfurt 22.3; Dublin 22.4; New-York 22.6; Cassel 22.9; Dresda 23.7; Magdeburg 24.1; Triest 25.0; Turin 26.4; Madras 27.4; Bombay 27.8; Carlsruhe 28.0; Lisabona 29.4; Stetin 29.5; Vien'a 29.8; München 30.3; Bucuresci 30.4; Braunschweig 31.2; Breslau 31.8; Calcut'a 31.9; Prag'a 33.5; Strasburg 35.5; Königsberg 36.2; Cracovia 36.5; Petersburg 37.3; Pest'a 37.8; Augsburg 39.5; Alesandria (Egipetu) 39.5; Berlin 43.2; Odessa 49.2.

Bibliografia.

— La Bucuresci a aparutu de sub tipariu brosiur'a: „Stefanu-Voevodu celu Mare“ de d. P. Verussi pictoru, profesoru de estetica si istoria artelor la scóla frumóselor arte din Jasi si de desennu la scóla filoror de militari, membru alu societati literarie „Junimea“ din Jassi. De acelasu autoru s'au mai publicatu:

— „Art'a nationala,“ studiu criticu publicatu in „Convorbiri literare“ Nr. I, II et III din 1875.

— „Despre claru-obscuru,“ studiu esteticu publicatu in „Convorbiri literare“ Nr. XI din 1876. Pretiulu la tóte acestea nu ne este cunoscutu.

— Dn. senatoru Iónu Ghica, mare proprietariu din cei mai renumiti ai Romaniei, presiedente alu Academiei, a publicatu instructivulu seu studiu national-economicu, sub titlu: „Convorbiri economice“, edit. a trei'a, doue volume. Se afla si aici in Sibiu de vendiare, cu 5 fl. v. a. la librari'a W. Krafft. Trimisu cu post'a franco 5 fl. 15 cr. v. a.

Alu douilea procesu de pressa

intentatu estimpulu lui Georgie Baritiu de cátra procurorulu regescu numai din caus'a unor documente istorice din Februariu si Martiu 1849, publicate in „Transilvania“ din 1878, s'a pertractatu astadi miercuri aici in Sibiu inaintea curtiei de jurati, in presentia unui publicu alesu, éra in decursulu ferbintei aparari, cestiunea personale se prefacu in cestiune de principiu, adeca: daca mai este permisu romanilor si sasilor a culege si publicá documente istorice si a scrie istoria patriei in limb'a lor? Procesulu se terminá pe la 1½ óra d. a. prin **acquitarea unanima** a acusatului.

2) Econom'a politica in viéti'a practica.

(Urmare.)

Animalele chiaru pe cari civilizatiunea le-a domesticitu pentru serviciulu ei, sunt totdeauna aplecate a se reintórce la starea selbatica, candu traiescu éra singure. Candu Ispaniolii plecara pentru cucerirea Lumei-noue, luara cu densii caini mari, cu care venau pe selbatici; acesti caini erau fórté asemenati cu aceia pe cari i vedemu pe la mace-lari; erau domesticiti. Câteva din aceste animale se retacira prin paduri. Preste vreo doue-dieci de ani, Ispaniolii, cari petrunsera in aceste paduri ne-esplorete, dederu preste nisce animale enorme, cu perii sbirliti, care le aretau nisce colti formidabili si care pareau totu asia de periculosi cá si lei. Erau cainii rataciti. Perdusera vocea si redeveni-sera besthii fioróse.

N'amu trebuintia se me ducu se cautu exemple printre animale.

In campuri ce se intempla candu o livada este parassita in voi'a ei? Se reintórce la starea selbatica. Candu pamentulu incetédia de a mai fi lucratu, se acopere de erburi nefolositoare si vate-mátóre. Acestea esu singure; déra gránele, vitele, trebuescu cultivate.

Éta punctulu de plecare alu bogatiei; munc'a o creasa. Nu ne punemu la o masa de a gat'a; noi ne intocmimu diferite lucruri utile de care avemu trebuintia, éta pentru ce li s'a datu unu nume prea frumósu si fórté adeveratu; s'a numitu acésta creatiune a omului proprietatea. Omulu, ori care ar fi oper'a careia i da nascere, mica séu mare, o face prin sudórea, prin virtutea sa. Ceea ce se numesce proprietate, este o adeverata prelungire, este unu felu de incarnatiune a persónei sale.

Am aretatu adeverat'a origine a bogatiei. Acum, déca voiti se vedeti efectulu seu, vi'lu voiu pune indata sub ochi.

Efectulu principale alu bogatiei, este crearea „capitalului“ in interessulu aceluia care muncesce.

Nu aru trebui se se créda, dupa ceea ce s'a disu, cá scopulu nostru este a preintempiná numai necesitatile dilei. Priviti care este legea vietii nóstre si cum a regulatu D-dieu destinele nóstre.

Candu venimu pe lume, suntemu slabi, suntemu copii. Silintiele nóstre n'au inca o mare putere si nici o valóre mare; copilulu nu póte inca se isi castige viéti'a. Ce insemnédia acésta, déca nu, cá nevointi'a sa de creatiune nu egalédia sum'a trebuintelor sale: elu consuma mai multu de cátu póte castigá. Déra, cu cátu trece din copilaria la junetie, si dela junetie la etatea virila, se produce unu fenomenu insemnatu; valórea muncii, puterea omului merge crescéndu. Atunci esci in tóta vigórea verstei, poti se dormi numai câteva óre, poti se suferi privatiunile fara de pericolu. Nu ai trebuintia de bucate delicate pentru unu temperamentu tare si robustu, trebuintiele ti-s'au inpuçinatu si in acelasu timpu forti'a ta este in tóta plinatatea ei. Preste cátu timpu, se produce fenomenulu inversu, treci din etatea virile la versta inaintata, si dela versta inaintata la betranetie. Atunci trebuintiele tale incepu a se inmultu; esci nevoitu se iti prelungesci somnulu, se maresci timpulu odihnei tale, ai trebuintia de óre-cari ingrijiri, de care etatea virile nu se preocupa. Si in acestu timpu, pe cátu necesitatile iti crescú, poterile iti scadu intru aceeasi proportiune. Sciu negresitu cá esci mai indemanaticu, mai priceputu in meserie, déra nu mai poti se lucredi cu aceeasi staruintia nici asia de multu cá mai inainte.

Éta faptele. Ele devinu, fara a avea trebuintia de a fi comentate, o elocventa invetiatura pentru conducerea vietiei.

Déca bogati'a are dreptu punctu de plecare silintia, care este o virtute, adeveratulu ei scopu este crearea economiei. Déca unu lucratoru de doue-dieci si cinci de ani iti dice, dupa cum l'amu auditu si noi pe unulu, „nu datorescu nimenu nimicu, amu léfa buna, chieltuiescu,“ — respunde, lectorule, prin acestu argumentu care nu lasa nici unu refugiu repliciei:

„Candu esci de doue-dieci si cinci de ani, candu esci in tóta plinatatea poterii tale si nu te ingrijesci de a pune la o parte ceva din produsulu muncii tale pentru timpulu iernei vietiei, scii ce faci? Te mananci singuru. Esci cá unu omu care atentédia la propria'i viéti'a, care comite unu sinucidu. Esistentia nóstra intréga este ast-felu intocmita cá tóte partile cari o compunu i corespundu, cá junetiea trebue se prepare verst'a inaintata si betranetiea se culéga fructele virtutii si ale intieptiunii practicate in etatea virile.“

Scimu acum ce este bogati'a, si cá punctulu seu de plecare este: silintia. Scimu care e resultatulu ei: proprietatea. Scimu care e efectulu ei utile: econom'a. Se ne intrebamu acum, in câte chipuri diferite se póte produce bogati'a?

Credemu cá sunt in lume trei feluri de lucratori, pentru cá sunt trei moduri prin care se nasce bogatia. — Este productiunea agricola, productiunea manufacturiera si productiunea comerciale.

(Va urmá.)

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

31 Augustu.	
Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	L. 10.4— b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 104.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„ 104.— „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„ 99.½ „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalu) cu 7%	„ 92.¾ „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 102.¾ „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 184.— „
Actiunile calilor fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 38.½ „
Actiunile calilor fer. prioritati din 1868 cu 6%	„ 98.70 „
Dacia, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 190.— „
Romani'a. Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 67.— „

SPIRTU ARTRITICU

inventatu de Heinrich Bloch in Eger (Boemi'a), recunoscutu preste totu cá medicina cea mai sigura contra sioldinei si reumatismului, aplicandu in 24 de óre si frecandu cu ea partile durérose, sioldina si reumatismulu incéta cu totul. Pretiulu unei sticlute este de 60 cr. v. a.; tramisa cu posta la comanda, sau pe langa assignatiune 66 cr. v. a. Celoru care ilu voru luá spre vendiare in comisiune, li se dá unu rabatu corespunditoru. In tóte cetatile mai mari se deschidu depositóre. Am in posesiunea mea mai multe mii de ateste si scrisori de multiamita pentru precelentia acestei medicene. Comandele se esecutéda totu-deauna cu intórcerea postei in modulu celu mai conscientiosu.

Heinrich Bloch in Eger (Boemi'a)

proprietariu alu medaliei de auru pentru arte si sciintia.

In calitate originala se afla: in B.-Pest'a la Josif Török, Timisórá la Ernest Járomisz, Stefanu Tárcsay si C. M. Jahner la „Regele ungurescu“, in Pojon la Feldenek Ferencz si la Soltz Reszo la „St. Marton“ in Szeghedin la Barcsai Caroly, Makon Josef si Csikós N., in Zagrabia la Mittlbach Zsigmond, in Eszek la Dienes J. C., in Sibiu la Morscher W. Fr., in Brasiovu la Stenner J. la „leulu de auru“, in Clusiu la Székly Miklos si la tóte farmaciele mai mari din tíera si strainetate. (90) 2—10